

OKÉNKO

D O F A R N O S T I

V Y D Á V Á F A R N O S T S V . V Á C L A V A V L E T O H R A D Ě

Ročník XXVII.

Duben 2018

číslo 4

břicho

Má právo mít tlusté břicho,
její břicho porodilo pět dětí.
Hřály se u něj,
bylo sluncem jejich dětství.

Pět dětí odešlo,
zbylo jí tlusté břicho.
To břicho
je krásné.

Anna Swirczycznska

Úvodem

„Zradu neodpouštím“, prohlásil Putin před deseti roky. Otrava J. Nikulina a jeho dcery to opět potvrzuje. Za posledních 15 let v Anglii podobě zemřelo 14 lidí, vesměs bývalých ruských agentů. Historik E. Lucas Angličanům pravil: „Nevěřili jste zkušenostem V. Havla a Poláků se sovětskými komunisty, ani zkušenostem Ukrajinců s Putinem.“

Deník „Komsomolská pravda“ po zvolení M. Z. prezidentem, napsal: „Náš člověk v Praze ještě pět let“. Naši páni se při prezidentské inauguraci modlili za M. Z. a žehnali mu. Škoda, že také neřekli: „Každý budeme skládat účty Bohu ze svých slov a činů“. Je třeba ještě víc hájit svobodu ČT, novinářů, soudů a policie. Na Slovensku je vidět, že hlas lidu má svou váhu. 76% Slováků je spokojeno s eurem a 64% s EU. Kdo je kritický k sobě, má morální právo ke kritizování druhých.

Ježíš řekl přátelům: „Všichni mě ze strachu opustíte“. Ale po vzkříšení Mistra už obstáli. Kdo se Ježíše drží, je s ním silnější. /v

CHRISTOS VOSKRES!

Každou neděli k nám chodí do kostela pravoslavná sestra a já už čekám na její velikonocní pozdrav „Christos voskres!“ A radostně odpovím „Voistinnuvoskres!“ To je poselství křesťanů skomírajícímu světu. Velikonocní poselství křesťanské naděje ve zmrtvýchvstání nás všech, kteří ještě nemáme božskou plnost života, ale máme nesmrtelnou duši. Ta nechápe, že by měl člověk naprosto zaniknout, aniž by se mu odkryla ještě tady na Zemi tajemství, proč a jak se tu objevil. Mne už dávno lechtá zvědavost při tajemství víry „věřím v těla vzkříšení“. Jací to asi pak budeme? Jaké to bude, to nové stvoření? Ještěže víme, jaký byl Ježíš, Kristus nás všech.

Jan Rybář

Náboženství ve službě moci - to je nejnestydatější pokušení, strašné dílo zaslepenosti zlem, zapletenosti do zkázy. Sahat po božím jménu, po náboženských představách a pozicích, aby se tak získala moc nad jinými.

Bernhard Häring: „Jde to i jinak“

Církev nemá cíl sama v sobě, ale je místem, odkde se ohlašuje, uskutečňuje a slaví, že svět má Vykupitele.

Lenka Karfíková

Žid Karl Mannheim řekl o Hitlerovi v r. 1934: „Máme ho rádi, samozřejmě ne, pro jeho politiku, která nám připadá velmi špatná. Ale vzhledem k tomu, že je to vážně smýšlející, upřímný člověk, který neusiluje o něco pro sebe, ale celým svým srdcem se snaží vybudovat novou vládu. Je nesmírně upřímný, z jednoho kusu, a my obdivujeme jeho poctivost a oddanost.“ (Později se Mannheimovi podařilo z Německa emigrovat.)

Av by se i dobré myšlenky neproměnily v ničivou sílu, musejí být lidé přísní zejména k vlastnímu názorovému proudu.

George Orwell (+ 1948)

Zdrojem i podstatou našeho bohatství je sluneční záření, které rozdává energii - čili bohatství - bez jakékoliv protihodnoty. Slunce dává a nic nedostává zpět.

Georges Bataille

„Člověče, mám tě rád“ - říkej to dál slovy, čili beze slov. Říkej to úsměvem, smířlivým gestem, stiskem ruky, slovem uznání, objetím, polibkem, jasem v očích. Říkej to dál tisíci malými pozornostmi, každý den znovu: „Mám tě tak rád.“

Phil Bosmans

Izraeli, může matka zapomenout na své dítě, neslitovat se nad synem vlastního života? I kdyby některé zapomněly, já na tebe nezapomenu. (Iz 49:15)

Jízdy lužických Srbů o Velikonocích zvěstují sousedům v okolních vesnicích zprávu o Vzkříšení Ježíše

František odpovídal rumunským sirotkům. **Proč jsme sirotky?** Existují otázky bez odpovědi. Nedokáží říci, proč právě vás postihl takový osud. Nevíme proč, neznáme důvod. Víme však, jaký cíl vám Bůh předepsal - a tím je uzdravení a život. Mnohé ošklivé situace, ve kterých se už odmala můžeme ocitnout, chce Bůh uzdravit, vyléčit, vnést život i tam, kde vládne smrt.

Vyhledal jsem svoji matku, ale dočkal jsem se nepřátelského chování. Čím jsem se provinil, že mne matka nechce přijmout? Není to otázka tvojí viny, nýbrž obrovské křehkosti dospělých, kterou ve vašem případě zavinila velká chudoba, sociální nespravedlnost a duchovní bída, jež rozdrtily ty nejmenší a nejchudší. Tvá maminka tě miluje, ale neví, jak to vyjádřit. Nedokáže to kvůli tvrdosti a nespravedlnosti života. Její láska je uzavřena v nitru, neumí ji vyslovit a projevit pohlažením. Slibuji ti, že se budu denně modlit, aby ti jednou svou lásku ukázala. Měj naději!

MÁME ODVÁŽNÉHO PAPEŽE

*Tomáš Halík
výňatky*

Je tomu pět let, co se František stal papežem. Jaké jsou jeho největší přínosy?

Jan Pavel II. a Benedikt XVI. zakončili důstojně dlouhou etapu dějin církve. Jejím tématem bylo vyrovnání s modernitou. Papež František zahájil novou kapitolu dějin křesťanství. Modernita je za námi, nyní čelíme novým problémům radikálně pluralitní postmoderní civilizace a reakcím na vrcholící proces globalizace.

Církev se v nedávné minulosti v reakci na sexuální revoluci šedesátých let příliš fixovala na otázky sexuální morálky a přirozenou reakcí sekulární společnosti bylo: podívejte se do vlastních řad! Následovalo odhalení sexuálních skandálů, které prestiž církve velmi oslabily.

Papež František měl odvahu ukázat jiným směrem - vrátit se ke skutečnému jádru evangelia: k milosrdenství, odpuštění a smíření, k solidární lásce, zejména k chudým a trpícím. Místo moralizování nabídneme terapeutickou službu, místo povýšenosti blízkost, místo odsuzování respekt k osobnímu svědomí.

Svou osobní pokorou, autentičností a nepředstíranou lidskostí si získal tento papež srdce lidí i daleko za hranicemi církve. Tak jako Ježíš provokoval farizeje a zákoníky své doby, tak ježíšovsky styl papeže Františka popouzí v církvi farizeje a zákoníky naší doby - i on přišel, „aby se ukázalo smýšlení mnohých srdcí“.

Co jsou Františkovy hlavní úkoly pro příští roky?

Reformnímu Druhému vatikánskému koncilu předcházela intelektuální práce celé generace významných teologů - jsem přesvědčen, že reformní impulzy papeže Františka také potřebují zájem teologů a křesťanských myslitelů z různých částí světa, kteří tyto impulzy budou dále promýšlet a rozvíjet. Takové zájemní se právě vytváří a bude potřebovat papežovu záštitu a povzbuzení, aby mohlo vnášet jeho ducha do vzdělávacích institucí a tím do života lokálních církví.

Papež František kromě reformy kurie naznačil ochotu zavést dvě významné reformy struktur, totiž světít ženaté muže na kněze a ženy na jáhenky, získá-li pro to v církvi dostatečnou podporu.

Má jeho liberálně laděná filozofie vedení římskokatolické církve naději uspět, nebo do budoucna očekáváte, že se prosadí konzervativní proud?

Papež František podobně jako Ježíš přinesl rozdělení a já se obávám, že tyto rozdíly mezi křesťany jsou už nepreklenutelné. Nejde o rozdíly mezi církvemi, ty rozdíly jdou napříč a jsou spíše psychologické než doktrinální. Politická terminologie - liberálové a konzervativci - je zde zavádějící. ...

Byl jste iniciátorem otevřeného dopisu na podporu papeže Františka. Jaký dopad iniciativa měla?

Když se loni objevil dokument konzervativních katolíků, ostře kritizující papežovu ekumenickou vstřícnost a chápavý pastorační přístup k těm, kterým (často bez jejich viny) ztroskotalo manželství, pozval jsem významného rakouského pastoračního teologa profesora Zulehnera, který o Františkových reformách napsal několik knih, abychom spolu sepsali otevřený dopis na papežovu podporu. Během několika měsíců naši iniciativu podpořilo přes 73 000 lidí z pa-

desáti zemí pěti kontinentů a spolupodepsalo asi 1400 veřejně známých osobností, z toho několik biskupů a mnoho významných profesorů teologie od Japonska po Afriku.

S touto mezikontinentální sítí teologů nyní dále pracujeme - požádali jsme je o krátké studie o tom, co považují za nejzávažnější výzvy pro církve dnes v jednotlivých částech světa a jaké konkrétní kroky navrhnou. Z těch nyní vršících se stovek rukopisů zpracujeme zprávu, kterou chceme vydat knižně a ještě předtím předložit papeži. Chceme také uspořádat řadu pracovních setkání teologů a sociologů s představiteli církví

Dnešní doba se vyznačuje erozí pravdy, respektive veřejný prostor je ponořený do nepřehledného množství lží a dezinformací. Vidíte v rámci církve nějaký lék na tuto nemoc současné doby?

Nástup populistů umožňují cílené útoky na morální elity a na vzdělané lidi, na všechny, kteří by mohli pomoci rozumu a svědomí vítězit nad hloupostí, fanatismem a rozbouřenými emocemi. Nálepky „sluníčkářů“, „pražské kavárny“ apod. mají zalepit ústa těch, jejichž hlas je třeba slyšet, protože povzbuzují ke kritickému myšlení a mohou hrát roli imunitního systému společnosti proti rakovinovému bujení strachu, lži a nenávisti.

Je třeba charismatických osobností, které se dovedou statečně postavit zlu, jako byli Dietrich Bonhoeffer proti nacismu, Martin Luther King vůči rasismu, kardinál Beran, Josef Zvěřina a mnozí další vůči komunismu, papež František vůči lhovosti, strachu a nenávisti v době masové migrace. Dnešní vzednutí populismu, xenofobie, nacionalismu a náboženského fundamentalismu si žádá takové osobnosti, i když budou „znamením, jemuž se bude odporovat“ a nebudou to mít vůbec lehké.

Jaké je poselství letošních Velikonoc i s ohledem na to, co se děje ve společnosti a politice?

Jako každé Velikonoce: není kámen tak těžký, aby jednoho rána nemohl být odvalen. Není hrob tak temný, aby do něho nemohlo zas vstoupit světlo.

LN 31.3.2018

PĚT LET PONTIFIKÁTU PAPEŽE FRANTIŠKA

Minulý týden uplynulo pět let od chvíle, kdy na Petrův stolec usedl Argentinec Jorge Mario Bergolio. Jakých bylo prvních pět let Františkova pontifikátu?

Na daném prostoru je možné se dotknout jen několika momentů jeho pontifikátu, který musí být nutně vnímán rozporně, protože v církvi trvá už dlouho rozdělení, které Františkovo dílo nezpůsobilo, ale učinilo jej viditelnějším. Žádný papež nečelil výzvě tak radikálně se měnícího světa, kdy tempo změny má tendenci se ještě zvyšovat a přináší dosud nepoznané výzvy - a to vše v kontextu klesajícího počtu věřících a vlivu církve v „mateřských zemích“ kdysi křesťanského Západu. Úspěšné papežství je v dané situaci „mission-impossible“.

Ani konzervativce, ani progresivista

Jorge Mario Bergoglio je nepochybně zkušený, osvědčený církevní manažer, který se ve svých vysokých pozicích nikdy nevzdal pastorační činnosti. Přitom prožil vážná zklamání, roky se pohyboval v jezuitském řádu jako outsider, později měl napjaté vztahy s římskou kurií, nezapadal do žádného (ani konzervativně-progresivního) schématu.

Už při konkláve v roce 2005 se vědělo o jeho duchovní výjimečnosti. Pravdivost, neokázalost a evangelijně skromný životní styl si přenesl i do biskupského, arcibiskupského a kardinálského postu. Jeho předchozí působení vyznačovala jistá trpkost až zahořklost, ale najednou se zrodil usměvavý, nakažlivě optimistický papež. Není to ale účelová změna. Jeho zasmušilost rostla z vědomí, kolik se toho v církvi musí změnit, aby konečně mohla účinně plnit své poslání, a z nemožnosti i z pozice arcibiskupa a kardinála to prosadit. Nyní jako papež se o to může pokusit. A to, co mohl udělat a hned také udělal, bylo dávat naději a radost.

Změna komunikačního stylu není nepodstatná. Forma musí odpovídat obsahu a prvotní úkol církve je šířit evangelium, radostnou zvěst. Nikdo nechce být součástí sebelibostivého spolku staromilců, kteří se jen nostalgicky ohlížejí po nikdy neexistující idealizované minulosti. František zdůrazněním primátu Božího milosrdenství obnovuje sebevědomí a identitu katolíků, která nemusí být založena negativně na vymezování se vůči jiným, ale na přijetí absolutní sebevydávající se Boží lásky.

Nechce věci direktivně určovat
František si vždy udržel těsný kontakt s lidmi. Chápe, na co církev musí reagovat - a hlavně že musí reagovat, že se musí změnit, aby mohla plnit své hlavní poslání:

rozumitelně hlásat evangelium a účinně zprostředkovávat spásu. Formulace pravdy víry, které si církev kdysi vytvořila, jsou dnes nesrozumitelné a je třeba je vyjádřit nově, jinak, stejně, jako to církev dokázala v minulosti. Instituce, které si k tomuto úkolu vybudovala, často spotřebují více energie pro sebe sama než k službě svému poslání. V tu chvíli je potřeba věci změnit - ne pro přizpůsobení se světu, ale aby církev dostala svému poslání. Církev je obětí svého vlastního úspěchu, kdy prosadila biblický důraz na pravdivost, autenticitu. Aby byla věrohodná, musí tyto hodnoty sama žít a ztělesňovat tak, jak to požadoval Druhý vatikánský koncil. O něm František mnoho nemluví, ale o to více ho uskutečňuje. K tomu patří i otázka chudoby a periferie jako dlouho opomíjená, přitom naprosto zásadní priorita církve; podobně sem patří péče o životní prostředí a celé stvoření jako předpoklad života vůbec. Tomu odpovídají i mnohem méně časté zahraniční cesty, které směřují do zemí mimo hlavní mediální zájem (např. Bangladéš, Ázerbájdžán). Papež ale skvěle zvládl i cesty do zemí, kde se čekalo chladné přijetí (např. do USA či Polska).

František nechce věci direktivně určovat, čeká na iniciativu zdola, touží probudit církev a vrátit se k původnímu, skutečně tradičnímu modelu, kdy nové spirituality, teologie a pastorační přístupy vznikají v místních církvích a v Římě se jimi zabývají a rozlišují, až pokud se to začíná stávat celocírkevním hnutím nebo pokud tam jsou problematické prvky. Přeje si, aby biskupové a obecně lidé v místních církvích převzali skutečnou odpovědnost, začali dělat, co je nutné a potřebné, aby církev plnila své hlavní poslání. František ví, že církev není „přirozeně konzervativní“, právě naopak - ve svých nejlepších obdobích, ve starověku a středověku, představuje moder-

nizační a inovativní prvek společnosti. Vzpomeňme jen sv. Vojtěcha, který musí opustit svůj pražský stolec, protože k nevládní mocenských elit prosazuje nová náročná křesťanská kritéria proti tradičnímu, zvykovému právu. Právě svým velkorysým pojetím výkonu papežství usnadňuje činnost svým odpůrcům. Někteří, včetně kardinálů, sabotují jeho impulsy, v případě kardinála Saraha přitom projevují překvapivou teologickou nekompetenci (viz rozbor teologů Andrea Grilla, Massimo Faggioliho), takže dochází k veřejným sporům, kdy papež musí korigovat a uvádět na pravou míru Sarahovy výroky. František ale nechce vládnout direktivně, nedělá personální čistky, třebaže veřejné ataky vysoce postavených členů kurie vůči němu nemají v dějinách papežství obdobu. Kritikům z řad tradicionalistických katolíků nedochází, že tím působí erozi nejen papežské, ale vůbec celé tradičně pojmávané církevní autority - že právě tím, jak se staví nad papeže (kdy si oni sami určují, v čem je papež katolický a v čem nikoliv), se chovají mnohem více postmoderně než údajní modernisté a liberálové.

Františkův úspěch závisí i na nás

Ano, papež nereagoval přímo na „synovské pokárání“ a „dubia“ čtyř kardinálů. Ale proč hrát jejich falešnou hru na hereze a nálepkování? Mlčení je odpověď jasná a pádná a v minulosti ji papežové užívali mnohokrát.

V argumentaci kritiků šokuje absence nejen jakéhokoli empatie s lidmi, jejichž životní problémy se Františkovy impulsy snaží řešit, ale i jakéhokoli pozitivního návrhu řešení. Předstírají, že chtějí s papežem diskutovat, ale v téže větě konstatují, že vlastně není o čem, protože oni rozhodli, že se věci prostě nemohou jakkoliv měnit. Jak vést dialog s těmi, jejichž postojem je absurdní ahistorická nehybnost, kterou církev nikdy nežila a zvláště ji nemůže žít nyní v radikálně se proměňujícím světě?

Z druhé strany přichází kritika, že se papež nepustil do žádné zásadní strukturální změny ve věcech, o kterých se mluvilo už na posledním koncilu, ale patrně jde o jeho vědomé rozhodnutí. František je první papež, který zdůrazňuje svou nedostatečnost a prosí věřící o modlitbu. Vědomě pouze dává věci do pohybu, skutečně věří v působení Ducha Svatého, netrpí mesiánským komplexem mít vše pod kontrolou a udržovat status quo, zve k novému promýšlení víry, otvírá prostor k působení Ducha i iniciativě věřících univerzální církve. „Úspěch“ Františkova pontifikátu mocně záleží i na každém z nás, zda se Kristovy svobody budeme bát, nebo do ní odvážně vstoupíme.

*Doc. Tomáš Petráček,
historik a teolog*

LÁSKU ZRAŇUJE LHOSTEJNOST

recenze knihy Gabriely Bossisové „On a já“
Jiří Zajíc

Když bylo Gabriele Bossisové, úspěšné autorce a režisérce divadelních her, 62 let, zažila na lodi během turné po Kanadě naléhavé vnitřní oslovení, které se vymykalo všem jejím dosavadním zkušenostem. Ač z počátku prožívala velkou nejistotu, co ten Hlas (jak mu nejdřív říkala) znamená, přece jen si začala zaznamenávat to, co jí sděloval. Posléze jí bylo čím dál tím jasnější, že je to sám Ježíš. Krátce před její smrtí v roce 1950 (to jí bylo 75 let) byl péčí jezuitů teno její duchovní deník poprvé vydán. U nás vyšel poprvé před necelými třemi lety pod názvem „On a já“ v Karmelitánském nakladatelství.

Od té doby se snažím si z téhle knížičky každý den něco přečíst. Některé úryvky jsem si četl už nejméně dvacetkrát. Osobně mám naprostou jistotu, že jsou to skutečně Ježíšova slova. To, co říká, se totiž tak liší od běžné zbožnosti tehdejší doby, že by si to nikdo z lidí nemohl tehdy vymyslet. A Ježíš Gabrielu vede laskavě a vtipně k novému pochopení vztahu mezi Ním a člověkem. 15. prosince roku 1936 se například Gabriela plná zbožnosti na něj obrátí: *Klaním se ti*. Odpovědí je jí: *Hlavně mě miluj*. Nebo 8. ledna 1945 Gabriela uneseně zvolá: *Má Lásko, dovol mi zemřít na Tvém srdci*. A Ježíš: *Nejdřív je třeba na něm žít*.

Na začátek roku jsem tu vybral několik motivů, které mi přijdou zvlášť důležité a naléhavé. Alespoň pro mě znamenají nejen potvrzení toho, co jsem o Ježíši tušil celý svůj křesťanský život, ale jsou teď pro mě zdrojem radosti i naděje ve světě, který jinak k radosti a naději nijak nepřispívá.

Povídej si se mnou

Tenhle motiv prolíná celými dvanácti lety tichých rozhovorů s Gabrielou. Když jsem na něj narazil hned na začátku knihy - *Povídej si se mnou*. *Neexistuje modlitba, která by mi byla milejší*. (14.6. 1938) nebo *Řekni mi něco, co by potěšilo mé srdce!* (14.12. 1938) - zasáhlo mě, jak propastný rozdíl mezi **skutečným** Ježíšem a představami o Ném vyhloubil běžný způsob kázání, náboženského vyjadřování a teologického poučování. Tradiční Boží charakteristiky - všemohoucí, vševedoucí apod. - nejen v debatách o Bohu moc nepomáhají (spíš působí potíže), ale hlavně tohoto našeho nejbližšího Přítel hrozně vzdalují. A přitom: *Moje srdce v sobě nese všechna vaše srdce. To není metafora, má dcero. Skutečně v sobě nesu každou duši a zahrnuji ji svou láskou. Vy však nevidíte, že vás nesu. Neznáte tíhu lásky...!* (11.3. 1948).

Toto všechno pak zvlášť vynikne, když Ježíš dává nahlédnout do svého vlastního srdce

a konfrontuje to s realitou: *Víš, Lásku zraňuje lhostejnost, apatie, nečinnost. Mnoho duší je se mnou tak, jako bych byl dávno mrtvý. Já jsem ale, má dcero, živý a jsem blízko nich, v nich, a čekám, že se mnou budou mluvit, že se na mě usmějí a že jejich srdce bude aspoň trochu bít pro mě. Žádám tak málo. Je tak snadné mě potěšit. Žádám jen, abych byl pozván, a sám pak uspořádám oslavu*. (3.1. 1948)

Respekt k naší svobodě

V té poslední Ježíšově větě už zazněl další motiv, který je snad nejvýraznějším refrémem: respekt k naší svobodě, před níž je bezmocná Jeho „všemohoucnost“. Obrazy, které k vyjádření situace Ježíš používá, jsou - domyšleno do důsledků - skutečně drastické: *Jsem jako plachý chudý člověk, který stojí u dveří a říká si: Myslí se na mě v tomto srdci, které jsem zachránil? Kolik je těch, kteří mě tam nechají roky stát, aniž by mě pozvali dál... Jestliže mi ale milý hlas řekne: Zůstaň se mnou, Pane, věř tomu, že do toho srdce vstoupím a daruji této duši veškerou pomoc, kterou potřebuje. Takřka ji poděkuji za to, že mi dovolila jí pomáhat*. (25.2. 1943).

Člověka samozřejmě musí hned napadnout otázka: Cožpak On neví, jak to s námi je? Potřebuje čekat na naše rozhodnutí, naši reakci? Zase tady tradiční teologie i katecheze zdůrazňováním toho, že „Bůh předem ví“, vytváří překážku k tomu, abychom se dobrali toho, jak je třeba si počínat, abychom se s Ježíšem nemíjeli. Už v evangelích se vyskytují situace, které ukazují, že Bůh v jistém podstatném smyslu opravdu **čeká** na lidskou reakci a lidsky řečeno **doufá**, že bude správná. Jen si vezmete pasáž z podobenství o zlých vinařích: *Nakonec k nim poslal svého syna; řekl si: „Na mého syna budou mít přece ohled!“* (Mt 21,37) nebo pláč nad Jeruzalémem: *Kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé děti, tak jako kvočna shromažďuje kuřátka pod svá křídla, a nechťeli jste!* Jenomže tyhle situace jsou překryty nánošem Božích přívlastků, z nichž - bereme-li je tradičním způsobem - prakticky plyne, že Bůh všechno dávno ví a na naše rozhodování celkem zvědavý není.

Ježíš v hovorech s Gabrielou prozrazuje mnohem dynamičtější charakter dění mezi člově-

HOŘÍ, MÁ PANENKO!

V televizní inscenaci volal otec o pomoc; syn dělal, že ho neslyší. V kléru hoří, kolik jich už vyhořelo! „Papa“ František volá o pomoc, ale jeho bratři ve službě dělají, že ho neslyší... On chce, aby jednali bez dekretů a bez razítka. Když hoří, nečeká se přece, až přijde velitel hasičů. Jsme rodina, přání otce by mělo stačit. Jsme dospělí, máme rozum; víme, že předpisy lidské v nenormální situaci neplatí, zvláště když jde o život (věčný!).

Hoří, moji milí! Je lehké poslouchat orazítkované rozkazy. Je však náročné vzít na sebe odpovědnost. Jednou už to musí začít: nenechat se vodit za ručičku. Reforma musí začínat odspodu; pakliže se nové osvědčí, stane se zvykem. V právní praxi je známo, že nejlepší zákony vznikají uzákoněním zvyku. Navíc když zjistíme, že postupujeme od litery k Duchu, od zákonictví ke Kristu.

Jan Rybář

kem a Bohem: *Vaše nedostatečná víra v Lásku často zabraňuje přijetí mých darů - nemohu vám je dát z obavy, aby jen nepřidaly na vaši nevděčnosti. A tak čekám ... až mě budete volat ... Jsem tady, připraven vás nést, mé ubohé malé děti*. (2.1. 1941) Ale naše otupělost má tragický dopad i pro samotného Ježíše: *Žízním. Mám jen to, co mi kdo dá, sám si neberu nic*. (17.3. 1948)

Čekám za zatáčkou

Jelikož se mě vždycky velmi dotýkalo utrpení - ať se jednalo o kohokoliv, počínaje lidmi blízkými i těmi, o jejichž trápení se dennodenně dozvídám díky celosvětové síti médií - tak mě zajímalo, co k tomu Gabriele Ježíš svěřuje. Je toho tam dost, ale to je třeba si přečíst. Já tu uvedu jen dva takové směry, které je důležité mít při setkání s překážkami, bolestí a trápením na zřeteli. Předně se mi tu potvrzuje můj dávný předpoklad, že nebyť Boží aktivity, tak by to v tomhle hříchem nemocném světě vypadalo ještě daleko hůř: *Váš velký Přítel je tak zdvořilý, že svou taktí péči od vás rád vzdaluje tolik škodlivých věcí s takovou diskretností, až si říkáte „Jak je to možné? Je to štěstí nebo náhoda? A nemyslíte na to, že je to On!“*. (14.9. 1944)

A pak je tu moc pěkné přirovnání, které mi v těch posledních třech letech docela často pomáhá (protože v nějaké situaci, která zavání průšvihem, jsem aspoň jednou nohou každou chvíli): *Neboj se zkoušek, ty ti pomohou růst a víc mě milovat a já tě budu čekat za zatáčkou: Jak tu překážku zdolá? Poprosí mě o pomoc, dá mi konečně s něžnou dceřinou láskou svou plnou důvěru?* (29. 7. 1943)

Přeji vám, aby i vám tenhle pěkný obraz pomáhal zvládat těžké situace.

ROMSKÉ DĚTI JSOU MOJE HVĚZDY

rozhovor Marty Švagrové s Idou Kellarovou

Čhavorengé znamená Dětem a Romano drom je Romská cesta. Na ní už dvacet let putuje na trase mezi nejubožejšími romskými osadami a prestižními sály světa zpěvačka, muzikantka a sbormistryně Ida Kellarová. Nové CD s názvem Hej Romale je výsledkem její sedmileté práce s talentovanými dětmi.

Soubor Čhavorengé je pro Supraphon nahrál s hudebníky České filharmonie a před Velikonočními společně představili ve Švandově divadle v Praze.

Když jste před dvaceti lety poprvé na vlastní oči viděla život ve východoslovenské romské osadě, nerezignovala jste. Naopak jste začala s klopotnou prací pro romské děti. Cítíte dnes zadostiučinění?

Byla to beznaděj – a co víc, nic se v té osadě nezměnilo dodnes. Bez vody, bez hygieny, v chajdách tam žijí stále stejně, vegetují bez perspektivy. Ale aspoň ty děti, které jsme oslovili a jimž jsme dali možnost poznat, že by mohly žít jinak, že jsou někde vítány, že mohou zažít úspěch a že pokud pro to také samy něco udělají, se mohou stát vzory pro ostatní, jsme inspirovali.

Jak se vám to podařilo?

Trpělivostí a nekonečnou láskou. Nabídlí jsme, ať se přihlásí, kdo chce s námi zpívat. Napřed se bály, rodiče jim v tom opravdu nepomáhali, spíš jim tu možnost naopak většinou kazili. Vždycky říkám, že s dětmi problémy nejsou, s těmi si dokážu poradit, ale vše vždy zkazí dospělí. Uspořádali jsme letní setkání, svázeli na ně děti autobusem od Košic přes Rankovce, Bardejov, Lenartov, Liptovský Mikuláš, Vsetín a dál... Učili jsme je písničky, které pro nás skládá můj muž Desiderius Dužda, ale musely se také ukáznit, zvyknout si na prostředí, jaké zatím neznaly, učit se poděkovat, učit se soustředit, reprezentovat, mít cíle a sny. A hlavně, dali jsme si podmínku, že budou chodit do školy a prospívat. Říkala jsem: „Musíte spolupracovat, my vám dáme všechno, nic od vás nechceme, jen práci na sobě, slušné chování a slušné známky.“

Vždycky se to povedlo?

Vždycky ne, ale samo od sebe žádné dítě neodešlo. Spíš to někomu doma zakázali, s někým měli jiné plány, s děvčaty například, nebo chlapce oženili... Členy souboru monitorujeme, mentorujeme, když holka přinesla tři pětky, musela odejít, i když jsme to všichni oplakali. Ale stal se zázrak, za půl roku měla trojky, tak jsme ji slavně zase vzali zpět, a od té doby má jen dobré známky. Děti o účast v souboru opravdu stojí. Těší se na letní setkání, kde secvičujeme repertoár a kde děti na sobě pracují a kam na poslední týden přijdou filharmonici, aby si společně zahráli. Vyrazíme koncertovat. Během roku vystupují – ale musí se učit a chodit do školy, aby byly vzorem. To je jejich zodpovědnost. A já v nich vidím naději. Protože generace jejich prarodičů a dnes už i rodičů ji nemá. Tyhle děti ale už

viděly svět a poznaly, jak by mohly žít.

Vystupujete na různých místech v Evropě. Jak romský soubor přijímá publikum doma a jak v cizině? Je to tam lepší?

Většinou ano, ale je třeba říct, že vystoupení souboru přijímají spontánně velmi dobře všude, i doma. Ale prostředí je tady oproti zahraničí hodně nepřátelské.

V čem konkrétně?

Například v rámci jednoho evropského projektu každý čtvrtěk pracujeme na Chrudimsku s osmdesáti romskými dětmi – pod naším vedením mohou na sobě pracovat, aby se mohly integrovat, protože na to prostě nejsou připravené. Denně zažívají ponižování, nepoznaly nic jiného než izolaci – a výsledek? Jsou to děcka ulice. Dám vám příklad: motivujeme děti, aby chodily do školy – kluk chce, ale na zastávce mu nezastaví autobus. Dojíždí z Chrudimi do Vysokého Mýta. Dostává neomluvené hodiny. Ale právě tam pracuje výborná neziskovka Šance pro tebe, pomáhá nám s koordinací, se svozem. Podobný projekt jsme měli na Vsetínsku, neumíte si představit, co jsme tam zažili, strašná beznaděj... A přitom i tam mají děti potenciál, jsou bystré, chtěly by, jenže nemají zázemí. Všechny, které se přihlásily, jsme vzali bez výjimek.

Takže v Česku to není lepší než na Slovensku?

Není. Tady vystěhovali Romové z měst, vyšroubovali lavičky, aby se u nich nescházeli. V bytovnách v jedné místnosti bydlí třeba osmnáct lidí, na společný záchod chodí kus cesty, rodiče v tom zoufalství pijí, v tom všem marasmus vyrůstají dospívající dívky... Kde jsou práva těch dětí, kde jsou sociální pracovníci, jak to může stát dopustit?

Pokud vím, zažili jste s dětmi i střelení.

V letním táboře v roce 2016 se stalo, že přišel borec, nadával dětem, střílel z flinty, napadal manžela. Ten se naštěstí nedal vyprovokovat. Volala jsem 158, ale policie nepřijela. Já tam měla šedesát dětí a nevěděla jsem, co je to za šílence. Ale já to nevzdám, už druhý rok se pořád odvolává, že jeho útok nebyl rasistický. Jenže se mnou mají lumpové problém. Já jsem spravedlivá ke všem stejně, když vidím špatnost, i kterou způsobil Rom, řádím.

Dobrá zpráva je, že soubor Čhavorengé funguje už sedmým rokem a že vystoupení a workshopy, které vaše společnost MIRET organizuje, mají odezvu.

Ano, zpívali jsme s domácími filharmonii – hradeckou, brněnskou, zlínskou, ale byli jsme i ve Švýcarsku na Menuhin festivalu v Gstaadu a tam jsme účinkovali s Romskou filharmonii z Frankfurtu. Již pátým rokem úzce spolupracujeme s Českou filharmonií a to, že nám spolupráce krásně funguje, je důkaz naší urputné práce. Snad naše činy jsou darem této společnosti a my můžeme díky

hudbě společně pomáhat těm, kdo nás tolik potřebují, a můžeme tak trochu měnit svět. Každé jaro jedeme do Švýcarska, dále jezdíme do montessori školy v Rakousku – místní děti naučíme naše písně a na konci si s nimi koncertuje celá škola... Naše romské děti jsou tam vítány a je na nich vidět obrovská změna. Také jsme natočili dokument o letním setkání Romano drom 2016 O čem jde Idé. DVD má i v cizině velký ohlas, na jeho základě se hlásí zájemci o spolupráci třeba z Kanady.

Někteří vaši svěřenci se dostali na umělecké školy...

Už asi tři roky máme stálý asi čtyřicetiletý základ souboru, ti starší usilují třeba o konzervatoř a vzdělání a v tom jim pomáháme. Vychovala jsem již první generaci, dokonce asistenta Tomáše Kaču. Studoval na Berkley College a nedávno vystoupil v Carnegie Hall. Taky Michala Mízigára a Jana Duždu, kluci jsou s námi od dvanácti let a už vystudovali romistiku na Karlově univerzitě. Na jejich příkladu děti vidí, kam by mohly dospět. Velká část i dospělých už pochopila, že se soubor stal vzorem, děti nás sledují na YouTube, učí se naše písničky a zpívají, zakládají sbory a taky se nám hlásí.

Učí se poslechem?

Ano, romská hudba je pořád živá, nepřetržitě se skládá nová – jakmile píseň vznikne, hned se rozšíří, hned ji všichni Romové zpívají, rok stará píseň už je stará. I skladby, které pro nás píše Dežo, jsou pořád součástí romské kultury. Věřím, že písničky z našeho CD se velmi rychle rozšíří, za chvíli je budou všichni umět.

Jaké máte pocity z akcí, které pořádáte pro děti romské i neromské?

Spolupráce romských a neromských dětí se nám nesmírně osvědčila, děti předsudky nemají, a pokud jim je rodiče nastaví, tak je samozřejmě boří. Musím ale konstatovat, že větším problémem je, že děti se navzájem vůbec neznají, nic o sobě nevědí, a to tady žijeme všichni společně. Jak to vidím já, děti se od sebe mohou hodně naučit. Romské děti jsou otevřené, spontánní, bystré, ale chybí jim vzdělání a uvědomělost. A neromské děti se uzavírají, v určitém věku přestávají být spontánní a žijí hodně „v hlavě“. Proto by se měly od sebe učit.

Natočit CD s hráči České filharmonie byla jistě velká meta. Co vás letos ještě čeká?

Evropský projekt s Českou filharmonií zahrnuje koncert v rumunském Atheneu s Bukurešťskou filharmonií, pak koncert v Sinaji – tam plánujeme navštívit několik osad, kde je život ještě horší, než jaký děti znají, snad je to trochu ještě nabudí, vystoupení v komunitním centru...

A vy sama?

Mám kapelu Jazz Familia, se kterou koncertuji, naposledy to bylo teď v březnu na Maltě. Ale času pro sebe mám minimálně. Na Malto východních workshopech vyučuji po celém světě, to je moje práce. A Čhavorengé je promě srdeční záležitostí, i když mě stojí všechno můj čas a energii. Ty děti jsou moje hvězdy.

LN, 3.4.2018

AKTUALITY

BESEDY SE SNOUBENCI A NOVOMANŽELY

každou neděli v 17 hod. na faře.

Setkání s rodiči dětí, které letos poprvé přijmou pozvání k Ježíšově Hostině:

19.4. v 19 hod. na faře.

Slavnost dětí, které poprvé přijmou pozvání k Ježíšově Hostině, budeme slavit 6. května.

Svatojánskou Kopečkovou pouť
budeme letos slavit v neděli 13. května.

Svatodušní vigilie - 19.5. v 21.50 hod. v Letohradě.

Svatodušní svátky - v neděli 20. května.

Česká křesťanská akademie v Letohradě zve na **cestopisnou přednášku Michala Broučka: Pouť po Izraeli** - 25. května v 19 hod. v evangelickém kostele.

Společný koncert „ZUŠ“

20.4. v 18 hod. v Kulturním domě.

Brány památek dokořán

- v sobotu 28. dubna od 9 do 17 hodin

Za zvýhodněné vstupné prohlídka: zámek, městské muzeum, Muzeum řemesel, Tvrz Orlice, jeskyně v parku.

Otevřen bude kostel sv. Václava se zvonící, hodiny ve věži na zámku, sklepní prostory pod zámeckou terasou, výstavy na zámku i v muzeích. Bude jezdit výletní vláček.

Uctění památky obětem II. světové války

8. května v Šedivské ul. v 17 hod. - pietní akt. V 18.30 hod. u kostela sv. Kateřiny na Kunčicích „Slavnost míru“ - společenské setkání s pietní a historickou částí. V 19.30 hod. koncert žestového kvarteta.

Od košilký k rubáši - výstava o narození a smrti v lidových zvycích a tradicích.

11. 4. - 18.5. - zámek

po - pá 8 - 11 11.30 - 15 hod.

so, ne 13 - 16 hod.

Vstupné: 30 Kč / 20 Kč snížené

Koncert skupiny Asonance - skotské a irské lidové písně a balady s **českými texty**. Sobota 19.5. ve 20 hod. v Domě kultury. Vstupné: 250 Kč přízemí, 200 Kč balkon, předprodej v IC.

Přátelství Boha křtem přijala

1.4. Anna Šárka Linhartová

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

27.1. Marii Houšťavovou	74 let
8.3. Jaroslava Pospíšila	92 let
9.3. Jana Frimla	87 let
12.3. Karla Stejskala	82 let
23.3. Marii Kristkovou	98 let
3.4. Jiřího Otavu	94 let

DUBEN VE STREETU
Taušlova 714, Letohrad
Tel. č.: 731 420 344
Facebook: NZDM Street-Letohrad

úť 3. 4. **APRÍL** Jaký byl tvůj nejpopovednější aprilový žertík?

úť 10. 4. **TURNAJ V KULEČNÍKU**
Troufneš si zahrát kulečnicku proti pracovníkům? Výherce čeká sladká odměna.

čť 12. 4. **CINK!** Přijď si s námi zahrát postřehovou hru.

čť 26. 4. **FILMOVÁNÍ**
Zveme tě na filmový maraton.

Téma měsíce: ZÁSADY BEZPEČNÉHO ROZDĚLÁVÁNÍ OHNĚ

Víš, jaké jsou zásady bezpečného rozdělávání ohně? Na co si dát pozor, kde můžeš oheň rozdělávat a kde naopak ne? Co všechno k rozdělávání ohně potřebuješ? Ve Streetu Ti poradíme, co je třeba a jaké zásady musíš dodržovat.

FARNÍ RADA INFORMUJE

Výbor pastorační rady 19.3.

VPR se zabýval organizací a přípravou velikonočních obřadů a akcí farnosti, uvedených v oddíle Aktuality, a projednával zajištění dalších akcí:

Víkend rodin - 25.-27.5. - zajišťuje: Pavel Vychytil ml., Václav Neruda

Obnova manželského slibu 27.5. - forma bude nabídnuta k diskusi na setkání rodin - zajišťuje: Pavel Vychytil ml.

Farní odpoledne - 16.6. v 17 hod. v areálu kynologů na Orlici. Podrobný program bude domluven na příštím zasedání VPR.

Připrava dětí na Velikonoce - paní katechetka Jana Skalická je nemocná. Požádáme rodiče, aby své děti na Velikonoce připravili sami. Za Janu Skalickou hledáme zástup k vyučování náboženství.

Zpěvákům a hudebníkům doprovázejícím pohřební obřady navrhujeme odměnu 250 Kč. Návrh projedná FR.

Sázení stromků v Červené zajistí firma arch. Davida Smyčky. Poté bude možnost si stromek „adoptovat“ (zaplatit) nebo vzít do „pěstounské péče“ (chodit zalévat).

Pro koncert Pavla Helana, 14. září, pořádaný Charitou - souhlasíme s poskytnutím prostoru orlického kostela.

O jednání FR budou farníci vždy informováni po bohoslužbách - zajišťuje: P. Vychytil ml. VPR se sejde příště 14.5. v 17.30 hod na faře.

Na Zelený čtvrtek jsme představili děti, které letos poprvé přijmou pozvání ke Stolu Páně: Matouše Faltejska, Radima Kristofa, Martina Stejskala, Michaelu Plívovou, Alexe Škarupu, Vanesu Špinlerovou, Adélu Vajrauchovou a Jolanu Venclovou.

Prosíme o pomoc při úklidu kaple na Kopečku před poutí v sobotu 5. května od 13 hod.

Při velikonoční hostině „Ježíš prokázal svým učedníkům lásku až do krajnosti“. I nám říká: „Já, Pán a Mistr, jsem vám umyl nohy, i vy máte jeden druhému nohy umývat. Dal jsem vám příklad, abyste i vy jednali, jako jsem jednal já.“ (J 13:1. 14-15)

V Letohradě už skoro třicet let na Zelený čtvrtek děkujeme těm, kteří nezištně slouží druhým. Letos jsme děkovali:

Dodatečně paní Marii Dolečkové (léta pečovala o těžce postiženého manžela, ale sama od podzimu těžce onemocněla a v březnu zemřela). Paní Anně Barnetové (dosloužila několika starým a nemocným).

Paní Zdeňce Koutníkové (v Hr. Králové vybudovala a řídí Azylový dům, za 15 let domem prošlo před tři a půl tisíce lidí, z toho přes 2.600 dětí).

Dvěma ošetřovatelkám z Charity: paní Marii Vychytilové a Františce Rýznarové a účetní Charity paní Haně Hybšové (ekonomické zázemí je nezbytným týlem všech dobrých podniků), Paní Jaroslavě Šnydllové (dosloužila mamince, manželovi a léta se stará o bratra). Paní Aleně Valdové (pečovala o manžela). Panu Františku Stejskalovi (pečuje o svou těžce nemocnou paní).

Paní Anně Křivohlávkové (ochotně a výtečně vaří nejen na našich akcích).

Paní Ivě Kozlové jsme děkovali za všechny obětavé prodáváče (s manželem měli obchod v Mistrovicích).

Děkovali jsme paní Drahušce Luxové za podporu svého manžela, který ochotně navštěvuje nemocné a pomáhá farnosti (na dobrých dílech manželů mají stejný podíl manželky vytvářením zázemí pro své muže).

Letos slavíme stoleté svobodné trvání českých zemí s vlastní vládou. Nejprve Československa a teď Česka. Výročí si chceme připomenout vysazením nových břízů v kaple Nejsvětější Trojice v Letohradě - Červené. Staré břízy věrně stály před kostelem, nikdo nespočítá, kolika lidem vzdaly čest. (Alej stromů před kostelem nebo sídlem vítá přichozí jako čestná stráž.) Teď už stromy dosloužily, prosychnaly a některé případným vyvrácením ohrožovaly náhrobky hřbitova. Nové - už dost vzrostlé stromky - jsme nechali zasázat firmou arch. Davida Smyčky.

Kdo z Vás by si chtěl některou z břízů „adoptovat“, přihlaste se. Co z „adopce“ vyplývá: závazek občasného zalití (voda je na hřbitově), případně můžete uhradit cenu za pořízení břízy.

U vysazených stromků se sejdem při pouti v Červené - v sobotu 27. května, před Slavností Nejsvětější Trojice. Bohoslužba začne v 17 hod. a pak si můžete svou břízu vybrat. Můžete si na ní dát „šátek“ se svým jménem a třeba textem: „Ke stoletému výročí naší republiky“.

Zájemci o „adopce břízy“, hlaste se u pana Josefa Mikysky.

Za vykopání dřer pro břízy v Červené děkujeme pánům Václavu Krejšovi a jeho synu Jakubovi, Josefovi Mikyskovi, Janu Sysrovi a jeho synu Vítkovi. /v

ZPRÁVY Z CHARITY

Sbírka šatstva

v průjezdu fary na náměstí v Letohradě

pátek 20.4. od 14 do 17 hod.

sobota 21.4. od 9 do 11 hod.

Výzva pro děti

Naše farnost podporuje vzdělání 12 chudých indických dětí z projektu Adopce na dálku a těmto dětem jednou za čas posíláme pozdrav formou dopisu. Do dopisu přikládáme i fotografie nebo obrázky. Proto chceme poprosit naše školní děti, které rády malují, zda by mohly nakreslit pro tyto děti libovolný obrázek, který by je potěšil. My bychom pak obrázek přiložili do dopisů a poslali dětem do Indie. Obrázky můžete přinést do konce dubna na středisko Oblastní charity, Na Kopečku 356, Letohrad. Případné bližší informace Iva Marková, tel. 734 769 713. Děkujeme!

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme Vám všem, kteří jste s námi slavili Velikonoce. Děkujeme všem, kteří jakkoliv přispěli k jejich slavení. I pohoštění a obsluha při společné snídani v Orlovně byly dokonalé.

/v

Jako každý rok po silných velikonočních obřadech v Letohradě oslava pokračovala společnou snídaní v místní Orlovně.

Letos však přítomné čekalo opravdu velkorysé pohoštění. Díky novému uspořádání stolů a částečně samoobslužnému ostrůvku se k sobě lidé snáze dostávali k posezení a popovídání. Bylo také nově úžasně postaráno o děti, které si mohly vyrábět a zdobit papírová vajíčka a malovat, ti starší se zabavili u ping-pongu.

Ráda bych tímto za nás hosty poděkovala všem, kteří se na přípravě, obsluze, úklidu a zabavení dětí podíleli a takhle náramně to vymysleli. Dvě polévky, párek v rohlíku, obložené mísy, plno buchet a koláčů je jistě příjemné, ale nejcennější je schopnost se domluvit, spolupracovat a společně obdarovat druhé, posloužit jim. I v tom je možné zahlédnout praktickou realizaci toho, k čemu nás Velikonoce zvou. Být tu jeden pro druhého. A že to dá práci a není samozřejmé. Moc si toho ceníme. *Lenka Konopková*

Děkujeme panu senátoru Jaromíru Štětinovi za besedu a autorské čtení z jeho knihy „Století zázraků“.

„Co máte na Rusku rád?“, ptal jsem se.

– „Lidi, o kterých píše i ve své poslední knize.“

„My obdivujeme ruskou klasickou literaturu, znají ji Rusové?“

– „Nikdy ji nečetli, mají velké existenční starosti.“

Děkujeme panu faráři Václavu Vackovi, že nás i letos provedl Velikonocemi. Celá doba velikonoční, která vrcholí slavností Zmrtvýchvstání, je pro nás vždy velkým zážitkem a načerpáním nových sil. Celý rok z toho můžeme žít. Děkujeme, Václave. *farníci*

DOPISY ČTENÁŘŮ

BABIČKY A DĚDEČKOVÉ, NEBUĎTE MDLÉHO ROZUMU!

S novým jarem...

Čtyřmístná sedačka v autobuse. Na volné místo proti mně nastoupila pěkná mladá maminka a pomohla na sedadlo svému malému drobounkému kloučkovi. Vrtěl se, vadil mu batůžek na zádech. Maminka kloučka střelbitě přidržela, autobus totiž právě vjížděl do zatáčky. Kluk se zasmál a pronesl nahlas: Bříško má hlad!

Asi jsem v tu chvíli otevřela neslušně pusou dokořán, protože: chlapeček, kterého jsem tipovala na 3 roky, byl jistě o něco starší, mluvil zřetelně, nahlas, správně vyslovoval všechny hlásky, i to zatrachtilé Ř, a toto sdělení mamince současně **znakoval!**

Maminka zcela vážně odpověděla patrně to, že nic k jídlu nemá. Ty mě zlobíš a děláš legraci, znakoval a povídal chlapeček a sápal se po tašce. Sušenka se našla, hlavně že byla k dispozici, protože chlapeček dál povídal o tom, co bylo ve školce, že byli u zvířátek, že zpívali, že se dnes ustrojil na vycházku jako první.... Půl hodiny jsem zírala na ten zázrak dorozumívání šťastného mrnčete s handicapovanou matkou, očividně touto dobou také šťastnou. A bylo mi líto, že se na konečné rozcházíme. Všichni v životě zažíváme podobné okamžiky. Pocity, že patříme k sobě, že je nám dobře v náručí rodičů, že si rozumíme s kamarády a budeme si navěky věrni, že máme radost ze společných zážitků - když fandíme hokeji, když posloucháme koncert, jehož program nám všem lahodí, když třeba jdeme společně krajem a v očích máme kouzlo naší krajiny, když si vzájemně chválíme rajčata na zahradě, když společně něco užitečného vytváříme, pocity sounáležitosti.

A pak možná přijde mrak, možná mávnutí havraních křídel a stojíme proti sobě.

Marně si lámeme hlavu, proč si nerozumíme, proč se neposloucháme, proč raději pokřikujeme, místo abychom hovořili v klidu o opačném názoru.

Jsme tak špatní? Jsme tak špatně vychovaní? Je v nás opravdu tolik zloby, závisti, nenávisti? Tak to přece nemůže být. Kdyby opravdu převažovalo jen to špatné, stáli bychom na místě nebo bychom se dokonce propadali do překonaných primitivních časů. Určitě se pohybuje kupředu.

Myslím si však, že nám chybí trpělivost se sebou samými. Mávnutím kouzelného proutku se změnil čas, kdy jsme se téměř všeho obávali, na dobu zdánlivě neomezených možností. Nějak nám uniklo, že si i doba neomezených možností žádá úsilí, odříkání, pokory, slušnosti, dodržování pravidel. Uniklo nám, že i neomezené možnosti jsou dávkovány právě podle míry toho úsilí, jež jsme ochotni obětovat. A hlavně, o úsilí, o slušnosti, o pravidlech jsme vůbec nehovořili.

Jako v každém převratném čase se lidé bez skrupulí chopí kdejaké příležitosti, proniknou kdejakou škvírou v pravidlech, protože ti slušní prostě podpásové jednání nepředpokládají. Zvláštní věc, ti méně slušní mají vždycky silnější hlas, donekonečna opakují své výmysly, nepravdy, osočování, a to tak dlouho, až je veřejnost začne považovat za fakta. A ti slušnější, ve snaze nezadat si, raději mlčí. Chyba to je.

Opravdu si myslím, že nám chybí trpělivost se sebou samými, že nám chybí umění jednat, vyjednávat, dorozumívat se, slušně argumentovat, vzájemně se chápat a hledat řešení, která budou společností nejméně na obtíž. Opravdu si myslím, že nám chybí snaha nenechat se obalamutit. Škoda, že jsme se tomuto umění v uplynulých dvaceti letech nevěnovali.

A tak se vracím k té štěstí vyzařující dvojici kloučka s maminkou v autobusu. Nemají to lehké, dorozumět se. Maminka musí patrně věnovat mnoho času tomu, aby kloučka vozila někam, kde se mu dostane potřebné péče: naučit se správně mluvit, mít velkou slovní zásobu, umět spojit slovo se znakem a mít jeho zdravotnímu a duševnímu stavu přirozené partnery, podněty, prostředí.

Určitě jde o nemalý problém, můžeme předpokládat, že to bude i problém finanční.

Oč to máme my, mluvící a slyšící jednodušší! Měli bychom se vzájemně slyšet, měli bychom umět spolu hovořit, měli bychom se naučit v tom hlasitě pronášeném hledat „cui bono“. Tedy v čí prospěch je ta hlasitá řeč vedena.

Možná nám to s novým jarem půjde o trochu líp. Tak si držíme palce. *EN*

Hvězda

Slušní lidé se slušnou prací

udávají svoje sousedy

Čistí slušně oblečení

Slušní lidé učesání

Zabili krista

Na nebi hvězda

V dlani kousek skla

Na nebi hvězda

Úzká cesta

Slušní lidé slušné úsměvy

Plivou na jiné lidi

Slušní lidé hezcí a tiší

Slušní lidé učesání

Zabili krista

Na nebi hvězda

V dlani kousek skla

Na nebi hvězda

úzká cesta

Jan Škrob

O svátku svatého Josefa jsme uložili do země Martina. Narodil se před jednadvaceti lety jako prvorozený. Krátce po narození však zazněla neúprosná lékařská diagnóza - dětská mozková obrna. Nezvratný stav, kterému se dá těžko uvěřit. Při tomto onemocnění s postupem času dochází k deformaci zejména horních končetin. Pro Martina to znamenalo být po zbytek života upoután na invalidní vozík. Pro mladé rodiče těžkou situací, kterou někteří neustojí.

Martinovi rodiče však měli jasno - Martina nedáme. Tak začala čtyřicetihodinová péče, která nikdy nekončí. Při níž je třeba postiženého krmit, umývat, oblékat, přenášet, polohovat v noci a také denně cvičit, aby se stav nezhoršoval. Maminka Martina tedy zůstala doma. Tatínek se staral o zabezpečení rodiny a pomáhal v době pracovního volna. Všichni společně žili v rodinném domku na vesnici, kde je stálá práce kolem domu a zahrady. Martin nesměl u žádné z těchto činností chybět. Vše velmi pozorně sledoval. Jelikož nemohl mluvit, vyjadřoval se jinými hlasovými projevy, kterým rozuměli jen jeho nejbližší. Po několika letech Martinovi přibývali ještě bratr a sestra. A tak byl Martin zahrnován láskou svých nejbližších. Na všechny členy rodiny však Martinův handicap klade velké nároky, co se týče společných rodinných aktivit.

Tak šel čas. Když bylo Martinovi sedm let, ukázala se možnost využít nově vzniklý stacionář Petrklíč v Ledči nad Sázavou. Bylo to pro jeho maminku osm hodin času, kdy může udělat něco pro sebe a zajistit vše ostatní, co jinak při stále péči nemůže. A tak každé ráno začal pro Martina přijíždět svozový automobil našeho stacionáře. Maminka nás vždy vítala s úsměvem, ačkoli často po probdělé noci. S pusou na cestu se loučila s Martinem. Někdy jsem se ptal sám sebe, kde se v ní bere síla na to vše.

Jedeme. Ze všech smyslů měl Martin nejlépe vyvinutý sluch. A tak nás velmi často, když neuslyšel cvaknutí bezpečnostních pásů, hlasitě upozornil, že bychom se měli připoutat. Taktéž sledoval pozorně ubíhající cestu a vždy radostně halekal při projíždění kolem známého rybníka či přes železskou přehradu. Cestování ho nesmírně bavilo a vždy se na něj těšil. Žil ve svém světě, ze kterého se na nás přes všechny své těžkosti usmíval.

Takto jsem Martina provázal po dvanáct let jeho života a vzpomínám všech těch společně prožitých aktivit a výletů. Teď, když odešel, si víc uvědomuji, co nám všem dal. Dal nám příklad, když se někdy hroutíme z našich zdánlivých těžkostí, jak nést opravdu těžký životní úděl. A Martinovy rodiče? Oni a všichni ostatní rodiče, kteří se takto obětavě starají o své postižené děti, mají mou hlubokou úctu a obdiv.

Při posledním rozloučení s Martinem zazněla věta, že smrtí nekončí láska k tomu, jenž odešel. A tak za všechny: Martine, máme Tě rádi!

Jiří Vondráček, čtenář Okénka

Chci reagovat na příspěvek o zkoušce Abraháma z březnového Okénka.

Pro mě je to jeden z nejprovokativnějších textů Bible. Jasně, Bůh nás provokuje - jinak to být nemůže!!! Proč to dělá? To je otázka k zamyslení. Nejspíš k tomu má své důvody. Asi bychom to měli vzít vážně a přemýšlet, jaké. Měli bychom se nechat vyprovokovat!

Laciné odpovědi, fráze a klíše jsou k ničemu, jako vždy, když o něco jde. Je to přece hrozná věc, ne? Působivý apokryf o obětování Izáka ze Sářina pohledu napsal Viktor Fischl. Taký mu to leželo v žaludku - bodejť ne. Tak co s tím???

Pro sebe jsem si odpověď našel. Nabízím ji i vám: Bůh nechce Izákovu smrt, chce jeho život. Toto říká Abrahamovi, jenže ten mu špatně rozumí. Ano, v té době byly lidské oběti běžné. No jasně, Bůh chce Izákův život, tedy chce jeho obět, jeho smrt. A je to!

Podobný případ: „Hospodin ... podnítil Davida ... „Jdi, sečti Izraele a Judu!“ (2 Sam 24,1). „Ale potom měl David výčitky svědomí, že dal lid sečíst. David volal k Hospodinu: „Velmi jsem zhřešil, že jsem to učinil. ... Počínal jsem si jako velký pomatenec.“ (2 Sam 24, 10) (V 1 Par 21:1 ale čteme: „Proti Izraeli povstal satan a podnítil Davida, aby sečetl Izraele“. Tak chtěl to po Davidovi Bůh? A co vlastně chtěl?

Zpátky k Abrahámu a Izákovi. Proč Hospodin mlčí? Nu, a co má dělat. Nakonec jedná. Ale vysvětlit to Abrahámu předem asi nešlo. Davidovi taky ne. Co všechno by rád Bůh vysvětlil nám, ale nejde to? A co dělat pro to, aby to šlo? Abychom - dokonce ve jméno Božím (!) - nedělali věci, které on nechce? To je podle mě poselství příběhu o pokusu Abraháma obětovat Izáka. A proto je tento příběh tak důležitý. Bůh nemlčí: posílá nám tento příběh. Ani církev nemlčí: stále znovu nám jej staví před oči. Nechme se provokovat!!!

Jaromír Matěna

P.S. Knihy, které stojí za přečtení:

1) Timothy Snyder: Tyranie (tenká, stručná, jasná, „povinná“! - pod stromeček dostalo každé naše dítě svoji)

2) Erik Tabery: Opuštěná společnost, aneb česká cesta od Masaryka po Babiše (a já dodávám „a kudy dále...“)

- psal jsem o ní v březnovém Okénku. Pokusím se o odpověď.

Ptáme se: „Jak to, že Hospodin, Abrahám a Izák mlčí?“

Myslím si, mlčí proto, abychom začali mluvit my. Naše mučivé otázky mají smysl. I když na ně nemáme odpověď.

Od začátku platí: „Nezabiješ!“

Ale, co s námi má Bůh dělat, když pohansky obětujeme lidi (i děti) nejruznějším božstvům?

Ještě v pol. 7. stol. judský král Menaše obětoval svého syna (syny) Hospodinu. (2 Kr 21:1n) Obchodoval: „Hospodine, já ti obětují svého syna a ty mi dopřej vítězství nad nepřáтели“.

Dodneška některé matky obětují své syny, když je vůdčové posílají do války a k terorismu. Dodneška někteří rodiče obětují děti své kariéře, svým představám o nich ...

Co si má Hospodin s námi počít? Čím nás má přesvědčit, abychom jeho pokyny přijali jako slovo chránící lidské životy?

Proto nám Písmo - podle mého názoru - líčí Abrahámu zkoušku (a příběh Jiftácha a jeho dcery - tam byla šilená oběť dokonána).

Božím záměrem je, aby nám hrůzou z příkazu: „Obětuj mi

svého milovaného syna“, - stydla krev v žilách. Tím strašným příběhem se máme pokaždé nechat vtáhnout do zápasu o svou představu Boha - Boha milosrdného, sloužícího životu. Abychom se nikdy a nikým - ani nábožensky - nenechali manipulovat.

Až když klademe otázky (na které nenacházíme odpovědi), až když se v hrůze pokorně obrácíme k Bohu, pak Hospodin opět prohlásí: „Nikdy nikoho neobětuj!“

„Budeš si to už konečně pamatovat!?“

V tom hrozném příběhu nejde o Boha, ale o nás. Nás má příběh připravit na naše životní zkoušky, abychom v nich obstáli.

„Hleďte Boha včas, dokud vám je blízko.“

„Proste, a bude vám dáno; hleďte a naleznete; tlučte a bude vám otevřeno. Neboť každý, kdo prosí, dostává, a kdo hledá, nalézá, a kdo tluče, tomu bude otevřeno.“

Kdo nepracuje s biblickými texty, nebude učedníkem „Mojžíše“ ani Ježíše.

Jsme zodpovědní za dotváření světa, za své vzdělání a poznávání Boha. /v

BUĎME VELKORYSÍ

z knihy rozhovorů s Ladislavem Heryánem

Brzy si připomeneme 30 let od pádu komunismu. Ale nejsme pořád spíš na cestě ke svobodě? Co nám v této fázi putování nejvíc chybí?

Aby člověk mohl svobodu a demokracii ocenit, musí mít určitou míru hmotných prostředků, určitou životní úroveň míru vzdělání. Po revoluci naši zemi převládala vlna rychlých zbohatlíků, divoký kapitalismus, který s polovinou společnosti totálně zametl. Z toho, co jsme nabyli, těžší dnes jen někteří, zatímco jiné tato vlna uzavřela v jejich světě, z něhož se nemají šanci nikdy dostat. Takže nemají žádné velké perspektivy, žijí v sociální pasti. Výsledkem je, že tito lidé mají strach a volí nějaké zachránce, kteří jim nalžou, že je z těch pastí dostanou. Nebo si volí lidi, skrze které se druhé polovině společnosti mstí. Naše společnost je takto rozryta. To, co nám chybí, je jakási sociální spravedlnost a vzdělání, abychom neměli strach ze světa kolem nás.

V závěru knihy „Stopařem na této zemi“ jste napsal, že skutečnými démony dnešní

doby nejsou Putin, Trump, Babiš nebo Zeman, ale právě strach. Co lze proti němu dělat?

Právě to zmíněné vzdělání je nejdůležitější – školy by měly být naší „svatyní“, měly by děti odmalička vzdělávat a dobře připravit na život. Ze srabu, ve kterém naše společnost je, neexistuje jiná cesta, než skrze vzdělání nových generací. To znamená učit děti důvěře v život a vybavit je, aby se ho nebály. Je to právě strach před životem, který způsobuje, že je společnost uzavřená, že má strach ze všeho cizího. A pak je také důležité pro vznik zdravé občanské společnosti, aby si lidé vyzkoušeli, že když spolu něco tvoří, tak to potom také funguje. Komunisté nás totiž naučili žít uzavřeni ve svém vlastním baráku a o nic se nestarat.

Vaše kniha nese podtitul „O Boží velkorysosti mezi námi“. V jedné povídce popisujete zážitek z koncertu irské rockové kapely U2, kde jste si uvědomil, že jeden z projevů velkorysosti je nedělat věci napůl, ale naplno, až to vyrazí dech. Jak to dělat v běžném životě?

Když člověk něco dělá, měl by to udělat nejlé-

pe, jak to jde, neměl by věci flákat. Když mám učit, musím se připravit na hodinu tak, aby z toho studenti měli zážitek, využít to čas. To je podle mě první věc: dělat věci poctivě. A pak by měl být člověk připravený reagovat velkoryse na to, co život přináší. Například když se mě zeptáte: „Kolik máte času?“, tak řeknu: „Kolik budete potřebovat“, i když bych toho času moc neměl. Utkvěl mi v hlavě jeden komentář na text v horském kázání, kde Ježíš říká: „Když tě někdo uhodí do pravé tváře, nastav mu i levou, když někdo s tebou chce jít jednu míli, jdi s ním dvě, když po tobě chce košili, dej mu i plášť.“ Komentář k tomu byl, že Ježíš chce říct: Když člověk udělá, co se od něj čeká, nikoho to nepřekvapí. Jen tehdy, když udělá víc, než se čeká, má to nějakou výpovědní hodnotu. To je to, co odlišuje Ježíšovo poselství od všech ostatních. Jsem přesvědčen, že velkorysost je jedním z důležitých úhlů pohledu na samu podstatu Boha - On je velkorysost, a jen když jsme velkorysí, naskočíme na Boží vlnu. V naší normalitě Boží vlna není. Bůh operuje tehdy, když jsme velkorysí.

Jan Paulas, KT

NEZHOJENÉ RÁNY NÁRODA

Úryvky z knihy Lubomíra Vejražky, Zastavení třetí - Pomsta rodinám, Kapitola 10. Represe režimu vůči rodičům a příbuzným zatčených či uprchlíků

Toto, dá se říci reportážní uchopení příběhů, působí velmi silně a dráždivě. V pár větách jednoho odstavce je načrtnut obraz rodinné tragédie a zvláště režimu i jednotlivých lidí. Je to opravdu jen pár tahů štětcem a my se děsíme toho, jakou podobu má celý obraz. Jen doufáme, že zbyly síly, dočkali se návratu, přežili...

Příklad msty

Strana se nemstila jen ženám vězňů. V pasti se ocitli i rodiče, sourozenci a další příbuzní. KSC touto cestou zasáhla opět ženy zatčených - staly se totiž svědky perzekuce svých blízkých, a až za nic nemohly, dělaly si někdy výčitky.

Manželka zavřeli, matka jeho ženy potřebovala lázně. Tuberkulóza. U lékařů vše vyřešeno, termín nástupu určen. Jenže soudruzi léčení zakázali. Není v zájmu lidu blokovat lůžko příbuznou zločince. Zdravotnictví slouží poctivým pracujícím.

Rodiče dalšího zatčeného bydleli v nájemní vilce na Zbraslavi (u Prahy) v třípokojovém bytě. Okamžitě je z popudu místní soudružky vyhnali do malinkého, studeného, neizolovaného pokojíku v podkroví jedné vilky. Žádný záchod ani koupelna, ani kuchyň. Každou kapku vody museli nosit nahoru. Poslední patro po krkolomných točitých schodech. To samé s uhlím. Otce vyhodili ze zaměstnání a musel předčasně do důchodu. Peněz poskrovnu. Aby nežili v chudobě, v létě chodil česat třešně. Přes zimu topil v kotelně. Celý život zastával místo úředníka a manuální

práce ve stáří mu přinášela nesmírné potíže. Chyběla mu zručnost. Zůstal např. pár dní doma sám a praskla mu žárovka. Neuměl ji vyměnit a večery trávil při svíčke.

Slíbili sedlákovci: „Vstup do JZD a pustíme syna.“ Zarmoucen a proti své vůli podepsal združstevnění svého majetku. Syna nadále věznili. Poptával se u soudruhů. „Neboj,“ odpovídali, „už se na tom pracuje.“ Vyzvídal za měsíc a opět za dva. Půl roku se to táhlo. Udeřil tedy na ně: „Obelhali jste mě!“ A předseda národního výboru, ten který sliboval, se mu vysmál: „A co sis myslíš? Že třídního nepřítele pustíme? Jen jsme si tě vychutnali, máme teď, co jsme chtěli. Haranta za mřížemi i tvůj majetek.“

Jinému otci slíbili na StB: „Spolupracuj a kluk dostane u soudu míň, tak do dvou let.“ Radil se s manželkou. Nelíbilo se jim to, ale kvůli synovi se dohodli, že na oko kývne, soud proběhne a vynese jen lehký trest, a on (otec) nebude donášet. Zatnul zuby a upsal se. Jenže soud stanovil devět let. Táta zuřil a do očí řekl důstojníkovi: „Podvedli jste mě, kašlu na vás.“ Ten mu chladně sdělil: „My přece víme, že byste nás neinformoval. Hráli jsme si s vámi. Ale jestli budete zlobit, dovědí se lidi na vsi, že na ně donášíte.“ Později ho několikrát vydírali právě možností prozrazení jeho podpisu.

Uvěznili mladíka na pět let. Záhy přidali dalších šest a na matku vyštěkli: „Vraždil ve vězení, odsedí víc.“ Rozhlásili tu lež mezi lidmi. Kde kdo se na ni díval zle. I zaslechla: „Matka vraha.“ Moc jí to ublížilo. Ale o synovi nepochybovala.

Rodinným příslušníkům lidí odsouzených za bohatství zakazovali práci v jejich bydlišti a vystěhovali je. Jak s nimi nakládat, na to měli národní výbory směrnicí.

Syna zatkli, dcera okamžitě i s rodinou utekla. Otec v invalidním důchodu (pozůstatek války), matka se psychicky zhroutil. I ona musela předčasně do důchodu. Živořili opuštění z nepatrné penze na malé vsi daleko od civilizace. Pomoc dětí jim chyběla. Do města jít nemohli - neměli kam. Jejich zdraví vyžadovalo pravidelnou větší léčbu a lázně. Ale nestalo se tak. „Nebudeme léčit škůdce!“ dozvéděli se. Návratu syna z kriminálu se nedočkali. Předčasně zemřeli.

Sestra souzeného bratra ztratila práci. Zůstala nějakou dobu doma. Bez peněz, čerstvě rozvedená a s děckem, budoucnost nejistá. Již dříve se o ni v práci zajímal vedoucí a ani po jejím vyhazovu se to nezměnilo. Vzali se. Jeho za trest, ač šlo o straníka, vyhodili také. „Jak ses mohl, soudruhu, oženit se sestrou rozvratníka socialismu?“ ptali se. Povinně museli oba nastoupit do dolů (na povrch). On měl naštěstí vynikající znalosti z potravinářství a po pár letech jim dovolili jít na venkov do mlékárny. Později se dostali do Prahy.

Pár let po amnestii si vzala učitelka bývalého politického vězně. Zavolal si jí ředitel: „Cos nám to udělala? Ty, taková kvalitní kantorka. A spustíš se s nepřitelem státu! Vždyť učíš děti a jdeš jim příkladem! Musíme tě přeřadit.“ Ředitel její volba rozladila i z jiného důvodu, dříve o ni marně usiloval.

Jediný syn v kriminále, matka v důchodu. Dcera zemřela za války. Manžel též pochován. Bez příbuzných. Snacha se se synem rozvedla už po válce a odmítala se s ním stýkat, ani vnoučata k ní nechťela pouštět na návštěvu. Hned po odvěčení syna se matka zhroutil a tři dny nejedla. Sotva se dala dohromady, vyhrožovali jí na národním výboru odejmutím důchodu. V malém vesnickém obchodě na ni, sotva vstoupila, opakovaně před lidmi

křičela prodavačka: „Příbuzným zločinců neprodávám!“ Důchodkyně se strašně styděla a na nákupy pak za ni chodívala její známá. Dopis od syna žádný, ani o soudu nevěděla. Rozsudek nepřišel. Ptala se předsedy národního výboru, jestli něco neví. Jen jí škodolibě oznámil: „Napařili mu provaz.“ Lhal. Chtěl jí ranit. To ona ale nevěděla. Strašně ji to rozrušilo. Ale nevěřila mu. Když si povídala s přítelkyní, doufala: „Přece by Čech nemohl popravít nevinného Čecha. Nepíše, ale to nic neznamená. Třeba ho odvezli do Ruska.“ Kamarádka odvětila: „Nevím. Spolehni se na svůj pocit. Ale nevěř, že by Čech Čecha nezlikvidoval. Kolik Čechů vydalo Němcům Čechy k popravě! Komunisti jsou jako nacisti.“ Až za rok jí doručili synův dopis. Žil, a lágr přečkal.

Otci uvězněné dcery házeli v zaměstnání klacky pod nohy. Uliční výbor KSČ mu stále něco vytýkal: „Nevyzdobil jsi domovní nástěnku, neúčastníš se schůzí!“ Soudruzi z výboru se několikrát snažili dostat k němu do bytu, aby překontrolovali, zda se nezabývá něčím protistátním. Dvakrát napsali hlášení na policii. Mstili se mu nejen za dceru, ale také za jeho dřívější dráhu lidoveckého radního. V roce 1945 až 1948 totiž svedl řadu bojů na národním výboru právě s komunisty. Asi za dva roky přitvrdili a nastoupila StB. Na udání u něj hledali letáky a tiskařský stroj. Nic neodhalili, ale podstrčili mu na půdu pistoli. Zatkli ho. Těžký výslech. Sice vyvázl, ale jen, že se psal rok 1957. Doba už byla klidnější. Vyšetřování mu podlomilo psychiku a vůli k životu.

Mladíka poslali do lágru na uran, jeho bratra vystěhovali do vedlejšího kraje a zakázali pod pohrůžkou zatčení navštěvovat rodiče. Přesto se o to pokusil. Dorazil v podvečer, v pět, už za šera, aby ho nikdo nespátřil. Zdržel se do 22.00 hodin a vrátil se posledním vlakem. Na druhý den odpoleadne si ho vyzvedli tajní. O všem věděli: „Co se dívíte? Kolem vašich rodičů máme dost oddaných lidí. Neprojdete ani potají v noci. Ještě jednou a necháme si vás. A abyste nám věřil, zařídíme okamžitý vyházov vaší ženy.“ Výhrůžku splnili, žena bez práce. Když táta umíral, chtěl ho vidět a riskl potíže. Dorazil nočním vlakem. Vystoupil o zastávku dřív a šel za tmy přes pole. Zůstal u rodičů přes den, samozřejmě nevycházel, další noc se vrátil. Prošlo to. Oficiálně ho pustili domů až na pohřeb.

Strýc slyšel o jiném složitém případu: Zatkli otce i matku, doma zůstalo malé dítě. Až druhý den je našli přátelé rodičů. Vyhledali babičku z matčiny strany a vnučku předali. V devíti letech odvezli vnučku estébáci a vyzvídali, o čem si starí doma povídají. Brečela. Chtěla za babičkou. Týrali ji psychicky i hlady a slíbili jí dát najíst, pokud bude mluvit. Pak ji posadili do auta. Tam plačící babička. Později k nim strčili i dědu. Všechny tři je drželi na různých místech. Doma vše zpřevrácené.

Matce zavřeli oba syny. Zůstala sama v osamělé chalupě za městem. Pět let před důchodem. Pracovala v úctárně ve fabrice opodál.

Obratem ji vyhodili a nechali nastoupit do státního statku jako pomocnou sílu. Podej, přiskoč, podrž. Až na pár lidí si do ní každý kopl. Peněz málo. Zasedla si na ni soudruška z kanceláře. Do všeho na statku žvanila, nikdo se jí neodvážil odporovat. Kdykoli se naskytla nějaká těžká a špinavá práce, honem tam nechala matku muklů poslat. Ta však neměla ani věk, ani zdraví na fyzickou zátěž. Často nemocná, rozbolavělé klouby. Soudružce se její nemoci nezdály a napsala na okresní výbor KSČ, že se podřízená záměrně vyhýbá práci a simuluje, taky krade. Údajnými krádežemi se zabývala policie. Nic nezjistili. Prověření zdraví si vzali na starost soudruzi. Doktor musel napsat dobrozdání o jejím zdraví. Pak ji hnali ještě k dalšímu lékaři do okresní nemocnice. Oba potvrdili opravdovost nemoci. Vyklouzla, ale jaké nervy! Strašně se styděla za obvinění z krádeže, ponižovalo ji vláčení na policii, po kancelářích národního výboru a po doktorech. Aby se zbavila zuřivě stráničky, vzala ještě hůře placenou práci v zahradnictví, ale mezi solidními lidmi.

Mladík se za války ocitl na nucených pracích v říši. Seznámil se s Němkou, zamiloval se. Po válce si ji přivedl do Čech. Moc dlouho se netěšili. Ač ona přišla dobrovolně sama a čekala s ním dítě, dali ji do odsunu. On chtěl za ní po zklidnění situace odejít, ale vpadl do toho Únor. Zavřely se hranice. Váhal, zda emigrovat. Pak zatkli Horákovou a další lidi kolem ní. Znal se s jedním z nich a dostal varování, že si přijdou i pro něj. Už neváhal a utekl. Vyhledal ji, ale už o něj neměla zájem. Dost mu zazlívala i odsun, ač za nic nemohl. Pokračoval dál a odjel do Ameriky. Jeho rodinu StB těžce ničila. Výsledky, domovní prohlídky. Zmlátili jeho sestru a strašili děti, že zastřelí mámu i je.

Zaměstnanec, jeho sestřenice v lágru, o politiku se moc nezajímal, dostal za úkol napsat článček do podnikových novin. Použil tam i pojem „spějeme k lepším zítřkům“. Politruk-referent mu řekl, ať to opraví na „zárné“ zítřky. Prý se to teď tak říká a je to výstižnější. Pisatel na tu připomínku zapomněl. Článek prošel redakční radou, ta nic nenamítala. Otiskli jej. Sotva referent dočetl, pozval si nešťastníka a pustil se do něj: „Neposlechl si! Urazil jsi společnost, protože v lepších zítřcích již dávno žijeme. KSČ už vládne pět let, a jak se máme! Snížil jsi záměrně roli KSČ.“ A vzápětí vyštěkl: „Vybarvil ses po příbuzném v kriminálu!“ Napadený se na něj užasle podíval a vydechl: „Proč mně nadáváte za takovou drobnost? Nemáte nic na práci?“ Politruk se rozkřičel, co si to dovoluje a nechal mu sebrat prémie a snížit plat, vyhrožoval policií. Dozvěděl se o tom kolega napadeného a zároveň kamarád politruka a řekl soudruhovi své: „Hele, co blbneš? Lepší nebo zárný? To je přeci jedno. Dej mu pokoj.“

Další příklad

Na schůzi v podniku vystoupil straník: „Máme mezi sebou bratra nepřítel nedávno zatčeného. Navrhují prozkoumání kvality

jeho práce, zda nesabotuje, nepodvádí, nekrade.“

Osočenému Lojzovi povolily nervy: „Co to povídáš o krádežích? Kdo táhl před týdnem z práce kolo drátu? Jindy ocelové profily? Já ne! Lidé se tě bojí, proto nikdo nic nehlásí. Nebudeš mně zrovna ty nadávat do zlodějů? A bráchu sem netahej! Nejsem za něj odpovědný.“

Měl pravdu. Všichni to věděli a příkyvovali. Straník se začal mstít a ohlásil na partaji ve městě, že ho Lojza osočil; požadoval tvrdé sankce. Ale nepochodil. Partaj Lojzovi jen přikázala písemně se omluvit (udělal to se vztekem) a snížili mu plat. Pomohl mu i jeho dělnický původ. Mít vystudováno, zatočili by s ním.

Udavač si však moc nepomohl. Ležel v žaludku i komunistům v podniku. Dva z nich, kteří zastávali vedoucí místa, se trochu přátelili s Lojzou. Vyčítali si spolusoudruha, když zrovna nesl z fabriky kradené věci. Nevykroutil se. Ani jeho legitimace mu nepomohla. Zůstala mu ostuda a zaražené prémie.

Jedni z mnoha

Rodiče, o syna přišli v lágru. Zemřel tam v roce 1949. Jeho žena i s dětmi emigrovala. Zůstali sami, bez naděje na shledání. Bylo jim přes šedesát. Vystěhovali je na ves-

nici do polorozbitého domku po sudetských Němcích. Pryč byl náhle celý život. Minulé úspěchy v práci, majetek, cestování, plesy, které oba milovali. Místo toho samota. Sousedé je totiž nepřijali, známí nezajeli. Nebylo s kým se podělit o smutek. V lese na mýtině za chalupou si našli studánku. Tam chodívali skoro denně. Vzpomínali, četli tam Masaryka, Peroutku... Nezaoufali. A věděli, že jsou jedni z tisíců a tisíců. Smíření, chápající svět, vlastně i šťastní. Stárlí. Nemohli už na nohy, i studánka se stala nedostupnou. Zemřel jeden, za pár dní druhý. Snacha na pohřeb nemohla - samozřejmě! Na hranicích by ji zatkli. Když je pohřbívali, zrovna komunisté oplakávali smrt Stalina a Gottwalda. O těch starých bezejmenných nevěděl nikdo z nich. Život běžel dál. Po Gottwaldovi přišel Zápotocký a s ním stejné řeči. Dorůstala další generace komunistických kádrů. Mezitím stárlí další bezejmenní, jímž režim uloupil možnost vidět svou krev, žít důstojný život.

Klíč ke městě neznámý

Msta rodinám byla častá. Někde více, jinde méně. Klíč neznámý. Záviselo i na aktivitě jednotlivých soudruhů a StB. Mnohdy bylo hůře na maloměstě. Lidé tam byli lépe vidět a ctižádostivý straník se mohl domnívat, že pokud se pustí do rodiny vězně, spíše to strana ocení. Resp. naopak, mohl se bát, aby si ve straně za příliš slabý postih rodiny nepřítel nepohoršil. A.K.

KDO BYL ESTĚBÁK A KDO AGENT

Jaroslav Spurný

Uplynulo patnáct let od vydání

prvního seznamu spolupracovníků StB

Andrej Babiš není estébák, je evidovaným agentem StB, tedy civilním spolupracovníkem někdejší zločinecké organizace. Tuhle větu píšeme pro pořádek. Ani dvaadvacet let po prvním částečném otevření archivů StB a patnáct let po oficiálním vydání „seznamu“ spolupracovníků StB nemají lidé příliš jasno, co byla StB, kdo byl jejím příslušníkem a kdo patřil mezi ony civilní spolupracovníky. A co to vůbec znamená. Výsledkem jsou - především v elektronickém světě - debaty, které nemají s minulostí nic společného.

V roce 2003 se stály na tištěné verze seznamů spolupracovníků StB fronty a návštěvy jejich elektronické podoby zahltily internetovou síť. Lidé hledali v seznamech jména svá, příbuzných, známých i veřejných osobností; kde koho. První vydané seznamy nebyly úplné, byly v nich chyby, a tak jsme se často se stoprocentní jistotou nedozvěděli ani to jediné, co mohly seznamy nabídnout. Kdo byl evidovaný jako spolupracovník StB. A když už jsme se tehdy o někom dozvěděli, že byl evidován, vůbec to nemuselo znamenat, že skutečně spolupracoval - i když většinou to znamenalo, že ano.

V seznamech byla - zaprvé - jména agentů a rezidentů. Tedy lidí-civilů, kteří od roku 1948 většinou vědomě a většinou po sepsání písemného závazku spolupracovali s StB. Jak spolupracovali, se ovšem z onoho seznamu vydaného přesně před patnácti lety nedalo zjistit. To se dalo poznat teprve po seznámení s jejich spisy, které na ně vedla StB. Nebo se spisy, které vedla na někoho jiného či na nějakou státní firmu - a v nichž se jméno agenta nebo rezidenta objevovalo.

Někteří agenti podepsali a ze spisů je zřejmé, že nikdy nic neudali, že při výsleších lhali, zapírali. Jiní mluvili dobrovolně a udávali známé a přátele. Další šli estébákům formálně na ruku, vypovídali, ale hovořili o nepodstatných a neurčitých věcech. Zjednodušeně: být agentem nebo rezidentem StB znamenalo vždy nějaký ústupek komunismu a estébákům. Znamenalo to přiznání legality metodám StB, ale nemuselo to znamenat, že z dotyčného nebo dotyčné se stal udavač. Doba byla tvrdá a stejně tak metody StB - jejímu násilí nebo vydírání ne každý dokázal vzdorovat.

V seznamech StB - které ovšem ve zmíněném vydání nebyly zveřejněny, ale jsou dostupné - najdeme také důvěrníky StB a kandidáty tajné spolupráce (KTS). Ti nic estébákům nepodepisovali, vůbec nemuseli vědět a často ani nevěděli, že se v evidencích StB ocitli. Nevztahuje se na ně lustrační zákon, na rozdíl od agentů a rezidentů mohou pracovat ve vrcholných politických, bezpečnostních nebo úředních funkcích, na něž se lustrační zákon vztahuje. To opět neznamená, že jsou automaticky nevinní.

Někteří z nich vědomě spolupracovali, udávali a praskali i bez písemného závazku. To

se zase dozvíme jen ze spisů, nikoli z onoho seznamu spolupracovníků. Ale osmdesát procent KTS se dozvědělo, že byli na některých seznamech StB, až po pádu železné opony a po zveřejnění seznamů - někteří neměli za totality s StB vůbec žádnou zkušenost a nebyli ani u výslechu jako „zavadové“ osoby. Estébákům se prostě z nějakých důvodů zdálo, že by mohli být zlomitelní ke spolupráci.

V seznamech najdeme od roku 1948 skoro devadesát tisíc lidí, což není nijak ohromující číslo: je zřejmé, že rezidenti a agenti a do jisté míry také důvěrníci a kátéeska nehráli v udržování a fungování komunismu nejdůležitější roli. Mnoho z nich udávalo, pomáhali udržovat strach a obavy. Přítomnost udavačů ochromovala občanskou odvahu, schopnost říct něco veřejně, ale když si uvědomíme, že na území dnešního Česka fungovalo před pádem komunismu asi dvacet tisíc aktivních agentů, rezidentů či důvěrníků, vychází nám, že jeden možný „udavač“ pokrýval zhruba pět set spoluobčanů. Sám strach občanů z komunistické moci byl silnější než možnosti udavačů - ale to není nic na omluvu aktivních praskáčů.

Ve stejnou dobu fungovalo na území Česka asi dvanáct tisíc skutečných estébáků, tedy zaměstnanců či příslušníků StB. Podstatná byla tzv. II. správa StB, která měla právo zatýkat, vyslyšet, obviňovat; k tomu měla pravomoci sledovat, odposlouchávat, prohlížet potají byty i dělat veřejné domovní prohlídky. Mohla pronikat mezi odpůrce režimu nebo třeba do prostředí obchodu, zkrátka kamkoli, bez posvěcení a povolení nezávislých soudů... Tohle byli ti praví estébáci, kteří jednoznačně porušovali lidská práva, dokázali dostat do kriminálu kohokoli za cokoli anebo zmlátit bez jakýchkoliv následků pro svou kariéru nevinného člověka. Mimochodem, tihle týpci stojí od roku 1989 mimo veřejný život země, jejich vlivu jsme se dokázali ubránit.

Jenže pak tu byla ještě jedna složka StB, jejíž odkaz cítíme dodnes. Estébáci a jejich agenti, kteří se zabývali ekonomikou, především ti sdružení v komunistických podnicích zahraničního obchodu (PZO), které jako jediné mohly obchodovat s tehdejší „kapitalistickou cizinou“. Estébáci a agenti téhle složky StB do jisté míry ovládají současnou ekonomiku,

protože po roce 1989 měli na rozdíl od „normálních“ lidí povědomí, co to je akciová společnost, eseróčko a měli kontakty v zahraničí. Byli dostatečně bezskrupulózní, korumpující a korumpovatelní, aby těmito metodami ovládli a infikovali tuzemskou ekonomiku. To je ta část StB, v níž fungoval Andrej Babiš a mnoho dalších kapitánů tuzemské ekonomiky a privatizátorů majetku po roce 1989. To už je ale jiný příběh...

Rok 2018 je významný nejen stým výročím od založení našeho státu, ale i tím, že se volí prezident. Není to poprvé, ale nyní je to možná významné tím, že právě v dnešní době může i tato volba rozhodovat o dalším zásadním směřování naší demokracie.

Čtení hodnotných knih a vzdělání umožňuje člověku (mimo jiné) vidět věci kolem sebe i ve státě i ve světě v souvislostech. Umožňuje mu kritické myšlení. Kritické myšlení neznamená, že vše kritizuje, ale znamená právě to vidění souvislostí, takže se nenechá opít rohlíkem. Byť by mu ten rohlík sebevíc chutnal. Kritické myšlení umožňuje odhalovat rozpory slov a činů (nebo slov včerejších a dnešních) u těch, kteří mají moc a vliv, nebo kteří moc a vliv chtějí získat.

Moc korumpuje a absolutní moc korumpuje absolutně - a nechce být kritizována. Stejně tak populisté, kteří po moci touží (*populista nabízí „jednoduchá řešení“ našich trápení a obav, pracuje s emocemi a nikoliv s fakty, strach podporuje, společenost rozděluje, protivníky zesměšňuje*). Proto populisté a lidé toužící po moci nemají rádi vzdělané a kriticky myslící lidi/občany/intelektuály a proto se snaží vzbudit dojem, že tito vzdělaní jsou proti lidem a že se staví nad lidi, ... a všemi silami se snaží, aby tito kriticky myslící intelektuálové (a média) byli znedůvěryhodňováni a ztratili u lidí jakýkoliv vliv. Demokracie roste tam, kde se posiluje kontrola nad mocnými a vládnoucími, kdežto totalita roste tam, kde se posiluje kontrola nad občany a kde lidé ztrácejí důvěru a zájem o věci veřejné.

První světovou válku nikdo nečekal a všichni byli zaskočení. Přes tuto zkušenost druhou světovou válku nikdo nečekal a všichni byli zaskočení. Přes tyto zkušenosti (a jiné zkušenosti s Ruskem) obsazení a ukradení Krymu nikdo nečekal a všichni byli zaskočení. Ne nikdo. Kdo se zajímal a přemýšlel, mohl vidět varovné známky. Ale nikdo neposlouchal, nechtěl slyšet. Kdyby(chom) naslouchali a jednali, mohlo se mnoha tragediím předejít. To, že náš zájem o věci veřejné není dostatečný, to, že tolerujeme lživá a demagogická vyjádření politiků, to, že třeba naše vzdělání není dostatečné, to, že my nevidíme žádné varovné známky něčeho zlého, to ještě neznamená, že nebudeme opět zaskočení a že nebudeme litovat. Litovat, že jsme více naslouchali vzdělaným lidem a angažovaným intelektuálům (nikoliv populistům). Litovat, že jsme se více nezajímali o dění kolem sebe a že jsme příliš spoléhali na to, že to někdo udělá za nás. A když na to spoléhají všichni...

20. 3. 2018

Jdu parkem a v myslí potkávám postavy z reálných příběhů naší doby. Osudy lidí mých příběhů odráží postoj naší bohaté společnosti k výchově ve stylu: vše pro dítě!

Asi před půl rokem seděla u mě v poradně paní v důchodovém věku. Roky neubraly krásy jejím pomněnkově modrým očím. Celý život prožila se svým manželem v domku na vesnici. Měli spolu tři děti. Nejstarší syn přišel do poradny s ní, aby ji doprovodil. V tradiční venkovské komunitě žili manželé v domě, který byl zapsán v katastru nemovitostí pouze jako majetek manžela. Paní s tím neměla žádný problém, prostě manžel všechno zařizoval. Když si jejich nejmladší syn založil rodinu – předal mu manžel dům a do darovací smlouvy bylo zavedeno i právo dožití v domě pro oba manžele. Věcné břemeno dožití bylo zapsáno i v katastru nemovitostí. Nový vlastník domu logicky zveleboval dům a na přestavbu potřeboval peníze. Vzal si hypotéku, jenomže hypoteční banka mu nechtěla půjčit tolik peněz. Dům byl totiž zatížen věcným břemenem práva dožití jeho rodičů.

A tak dali hlavy dohromady a písemnou dohodou zrušili právo dožití a jeho výmaz uskutečnili i v katastru. Ústně se samozřejmě domlouvali, že později, až syn hypotéku splatí – závazek práva dožití znovu oficiálně obnoví. Ale skutek utekl! Paní později od syna slyšela, že by to stálo moc peněz atd.

Před několika lety zemřel starý pán (dárce nemovitosti) a paní zůstala v synově domě sama. Bez oficiálního práva bydlení a doslova na milost a nemilost. Vztahy v rodině totiž po přestavbě domu značně ochladly. Dokud žil manžel, paní si nepřipadala tak osamělá, ale teď popisovala soužití v domě spíše jako soužení. Vnoučata mají zákaz se s babičkou stýkat. Syn je na ni vulgární a agresivní. Paní popisovala, že jí vyhrožuje a křičí na ni, aby si odešla do „pečovatelského“ (dům s pečovatelskou službou).

V domě žije bez právního důvodu! Žena má strach, že ji shodí ze schodů, bojí se na něho promluvit. Je zlý.

Nejstarší syn, který byl rozhovoru přítomen, se zajímal o to, zda by matka mohla požádat o vrácení daru, tedy domu? Sama si již v tak vypjaté atmosféře sice podala žádost do domu s pečovatelskou službou, ale připadá mu hrozně nespravedlivé, aby maminka musela z domu takto odejít!

Popisoval v přítomnosti matky, jak nejmladší bratr měl oproti zbývajícím starším sourozencům vždycky všechno, na co si vzpomněl. Nic nebylo pro rodiče nemožné. Když nedokončil z lajdáctví jeden studijní obor – drželi ho na dalších dvou školách a nelitovali peněz. Později mu otec předal celý dům a sourozenci, kteří matce pomáhají, přišli zkrátka. Slova, která trpce pronášel nejstarší syn, aby ještě více vysvětlil situaci v rodině, matka vyslechla s velkým přemáháním. Když řekl, že se o ni teď opravdu bojí, aby se jí něco nestalo, rozplakala se. Řekla, že z domu stejně raději odejde. Z právního hlediska - těžko se dá dokazovat synovo psychické týrání a žádat dar domu zpět není reálné. Paní synovi nemovitost nedarovala, protože ji nikdy oficiálně nevlastnila... Věcné břemeno práva dožití nebylo později znovu obnoveno.

Dnes žije paní v domě s pečovatelskou službou a její nejmladší syn pronajímá přízemí domu, kde bydlela... JF

Jedu s dobou - je bezplatný vzdělávací program aktivní motoristické veřejnosti seniorského věku 65+ na rozšíření informovanosti z legislativy, bezpečnosti silničního provozu a zdravotní s praktickým ověřením dalších řidičských návyků s vlastním vozidlem. Praktická část je zaměřena na správné zásady krizového brzdění na různém povrchu, manévrování s vozidlem, řešení vyvolaného smyku na kluzné desce.

Vzdělávací program je 6 hodinový včetně přestávek a občerstvení. Účastníci si mohou vybrat, zda ve Vzdělávacím centru Autodromu Vysoké Mýto absolvují dopolední od 8 nebo od 14 hod. 21. dubna a 20. května.

Informace a registraci na: www.jedusdobou.cz

Další termíny budou 4.7. a 28.8.

Ing. Jiří Otava, vedoucí autodromu

Ano, mnoho se změnilo po „Mnichovu“, ale lidé zůstávají stejní, jenomže teď víme líp, kdo je kdo. Kdo je slušný, byl slušný vždycky, kdo byl věrný, je věrný i teď. Kdo se točí s větrem, točil se s větrem i dřív, kdo myslí, že teď přišla jeho chvíle, myslel vždycky jen na sebe. Nikdo se nestává přeběhlikem, kdo jím nebyl vždycky, kdo mění víru, nemá žádnou... Národ nepředěláš, ledaže bys měl na to staletí, jenom davy můžeš vést dnes tak a zítra tak. Kdo nenávidí, měl v sobě tu nenávisť vždycky, kde by se v něm tak najednou vzala! Kdo sloužil, bude sloužit dál, kdo chtěl dobré, bude zase chtít dobré. Ani vůle se nemění. Nedívej se do tváře, která se změnila, nikdo se nestane krásnějším tím, že změnil tvář. Tvrdá zkouška je i tvrdé poznání. Budoucí foliant našich dějin o této době bude mít jeden podtitul: Kdo byl kdo. I dobrá paměť patří k těm stálým věcem, jichž je a bude třeba.

Karel Čapek

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

neděle 8.4. 2. velikonoční
7.15 h. Letohrad Sk 4,32-35 Ž 118
8.45 h. Lukavice 1 J 5,1-6
10.15 h. Orlice Jan 20,19-31

sobota 14.4. 19 h. Lukavice
neděle 15.4. 3. velikonoční
diecézní sbírka na repatriaci migrantů
7.15 h. Letohrad Sk 3,13-19
8.45 h. Mistrovice Ž 4 1 J 2,1-5a
10.15 h. Orlice Lk 24,35-48

sobota 21.4. 19 h. Lukavice
neděle 22.4. 4. velikonoční
diecézní sbírka sbírka na bohoslovce
7.15 h. Letohrad Sk 4,8-12
8.45 h. Mistrovice Ž 118 1 J 3,1-2
10.15 h. Orlice J 10,11-18

sobota 28.4. 19 h. Mistrovice
neděle 29.4. 5. velikonoční
7.15 h. Letohrad Skt 9,26-31 Ž 22
8.45 h. Lukavice - pouť 1 J 3,18-24
10.15 h. Orlice J 15,1-8

sobota 5.5. 19 h. Lukavice
neděle 6.5. 6. velikonoční
7.15 h. Letohrad Sk 10, 25-48
8.45 h. Mistrovice Ž 98 1 J 4,7-10
10.15 h. Orlice J 15,9-17

sobota 12.5. 19 h. Mistrovice
neděle 13.5. 7. velikonoční
na Kopečku pout se sv. Janem Nepom.
7.15 h. Letohrad Sk 1,15-26 Ž 103
9.00 h. Kopeček 1 J 4,11-16
10.15 h. Kopeček J 17,11-19

úterý 15.5. 18 h. Kopeček

